

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО**

Кафедра інформатики, кінезіології та кіберспорту

Свістельник І. Р.

ЛЕКЦІЯ № 7

Як писати без академічного плагіату

з навчальної дисципліни

**„ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА СТУДЕНТА ТА АКАДЕМІЧНА
ДОБРОЧЕСНІСТЬ”**

**галузь знань 24 „Сфера обслуговування”
спеціальність 241 „Готельно-ресторанна справа”
рівень вищої освіти – бакалавр
факультет туризму**

ТЕМА. Як писати без академічного плагіату. Студентський плагіат

Академічна доброчесність стала обов'язковою складовою системи забезпечення якості освіти в сучасних закладах вищої освіти. Академічна культура закладу вищої освіти базується на довірі, чесності, прозорості, реальному навчанні, справжній науковій роботі. Кожний заклад вищої освіти України сформував стратегію розвитку освітнього середовища, де питання формування академічної культури й академічної доброчесності визначені як **важливі складові компоненти підвищення якості освіти**. Реалізація цих складових залежить від орієнтації студентів, викладачів та адміністрації ЗВО на практичну цінність і важливість академічної доброчесності під час організації освітнього процесу.

Академічна доброчесність у ЗВО вимагає, щоб і студент, і викладач, і дослідник почували себе вільними від впливу корупції та академічного консерватизму. Прагнули бути чесними та відкритими у висловлюванні своїх думок, бо в атмосфері, де студент відчуває себе вільним у висловленні своєї думки, можна досягти реального інтелектуального і матеріального прогресу. Проте, академічна доброчесність передбачає не тільки академічну свободу, але й відповідальність за кожне висловлене судження, оцінку, будь-який здійснений вчинок.

Щоб писати самостійно академічний текст без плагіату, потрібно терпіння та уважність до деталей.

Плагіат

Через брак часу студенти припускаються помилок цитування і забувають оформити покликання на першоджерело. Не поодинокими є випадки браку покликань на використані факти, ідеї, вислови, цитати в текстах рефератів, есе, самостійних роботах тощо. Такі академічні тексти надмірно перенасичені хоч і ненавмисним, але плагіатом.

Надмірна кількість текстових збігів

В академічних текстах студентів спостерігаються компіляції фрагментів тексту з різних джерел. Навіть за відсутності плагіату (витримані усі правила

оформлення цитувань), робота повертається на доопрацювання, адже вона викликає сумніви щодо цінності і відсутності самостійності її автора.

Навмисні маніпуляції з текстом

Більшість ліцензійних програмних продуктів з перевірки робіт на унікальність, виявляють такі види шахрайства як заміна слів синонімами, зміна порядку слів, прихований текст, білі знаки, заміна літер алфавіту, додавання мікропробілу тощо.

Такі маніпуляції з текстом, як правило, є навмисними і використовуються з метою «обходу» систем перевірки, маскування несанкціонованих запозичень. За відсутності посилань такі роботи додатково інтерпретуються іще як і такі, які містять навмисний плагіат.

Для того, щоби писати без плагіату необхідно дотримуватися таких правил:

1. Організуйте свій час

Написання будь-якої дослідницької роботи вимагає певного часу. Плануйте заздалегідь етапи та терміни написання роботи, адже відкладання на завтра та написання роботи в останній момент призводить до банальної неуважності та несвідомих помилок.

2. Упорядкуйте використані джерела

Будь-яке дослідження починається з пошуку, організації та документування інформації. Упорядкуйте та опишіть знайдені джерела (інформацію) так, щоби вам було зрозуміло, де і як ви їх плануєте використати. Не забувайте про правило резервного зберігання інформації на декількох носіях.

3. Помічайте цитати одразу

Вирізання та вставляння тексту з різних джерел можуть створити умови для виникнення **ненавмисного плагіату**. Привчіть себе з самого початку написання тексту робити нотатки: звідки взята та чи інша цитата. Використовуйте для цього вкладку „Посилання” у MS Word або спеціальні бібліографічні інструменти цитування Mendeley, EndNote, Zotero.

4. Дотримуйтесь правил цитування та оформлення покликань на роботи інших авторів

Критеріями правильно оформленого академічного тексту без ознак академічного плагіату є:

- наявність покликань на прямі цитати, перефразовані або узагальнені ідеї та думки інших авторів, схеми, таблиці, діаграми тощо.
- оформлення списку використаних джерел, який містить перелік усіх джерел, які ви цитуєте у тексті.

5. Уникайте надмірного цитування

Найкращою практикою запобігання надмірного цитування у роботі є виклад своїми словами тексту оригіналу з побудовою власної структури речення. Важливо творчо опрацьовувати текст; переосмислювати інформацію; використовувати власні фрази та змінювати структуру тексту; зберігати баланс між цитованими джерелами і власними думками та ідеями; додавати власну інформацію та здійснювати порівняння.

Подекуди перефразування зводиться до заміни слів на слова синоніми або до зміни порядку слів у реченні. Пам'ятайте, такі випадки можуть розглядатися як навмисні маніпуляції (викривлення інформації)

6. Не вдавайтеся до шахрайства

- будьте чесними у написанні рефератів, есе, доповідей, самостійних робіт заради збереження власної репутації;
- пам'ятайте про практики написання академічних текстів;
- не звертайтеся за допомогою до сторонніх осіб. Як правило, виконавці таких замовлень гарантують майже 100% оригінальності роботи, досягаючи цього не зовсім чесним шляхом.

Написання самостійної наукової роботи

Наукова робота без плагіату не завжди легко вдається з першого разу, особливо коли студентові необхідно швидко виконати самостійне завдання,

написати реферат, есе чи доповідь. Уявляючи процес створення наукового тексту, можна занадто захопитися усіма елементами, які мають спонукати до написання на створення тексту.

Тема і зміст

На початку написання наукової роботи необхідно визначитися із темою своєї роботи та її завданням. Тема та завдання наукової роботи обов'язково мають бути унікальними та нести наукову новизну. Так ви можете уникнути плагіату ще до початку написання тексту.

Систематизація інформації

Після визначення теми дослідження, необхідно шукати, опрацьовувати, аналізувати інформацію, яка буде потрібною під час написання наукової роботи. Запорукою гарної підготовки до написання тексту стане якомога більша кількість зібраної інформації за обраною темою. Робота без плагіату передбачає добірку великої кількості джерел на тему дослідження, що допоможе ширше подивитися на проблематику дослідження.

Власний стиль написання наукового тексту

Не копіюйте текст із знайденої літератури (навчальних посібників, монографій, наукових статей тощо) та джерел з мережі інтернет, а формулюйте, висловлюйте власну думку. Копіювання частин тексту нашкодить вашій роботі, бо сервіси з пошуку плагіату швидко знайдуть першоджерела, а це може вплинути на подальший відсоток збігів у вашому тексті, якщо його перевірять на плагіат. Найкраще проаналізувати зібрану інформацію і власні висновки описати в роботі.

Дотримуйтеся правил цитування

Обов'язково копіюйте назву джерела, повну назву сайту, якщо використовуєте інформацію з мережі інтернет та виділяйте текст кольором: це допоможе не загубити покликання на інформацію і у майбутньому знати, звідки взята та чи інша цитата.

Студентський плагіат

Студентський плагіат у вищій освіті є широко поширеним і стійким явищем. Він є продуктом взаємодії між індивідуальними та ситуаційними чинниками.

Студенти, часто копіюють свої роботи з інтернету, тому що це технічно просто зробити, і тому що таке списування є невмирущою традицією. Причиною такого плагіату є недостатнє, несистематичне, неякісне навчання студентів належному академічному письму, його правилам, алгоритмові підготовки письмової наукової роботи, яку студентові необхідно здати викладачу.

Вдавання до плагіату також скорочує час студентові на виконання завдань викладача, а копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під власним прізвищем створюють ілюзію виконання самостійної роботи для вищого критерію оцінювання.

Виокремлюють два типи студентського плагіату – привласнення авторства: *ненавмисний плагіат* (допускає відсутність у студента необхідних знань у сфері авторського права, а також використання наукових праць інших авторів) та *навмисний плагіат* (свідоме представлення студентами чужих робіт як власні, переписування тексту з джерела без покликання на нього, створення синтезу власного та запозиченого тексту та рерайт: перефразування чужої праці без згадування оригінального автора).

Різновидом студентського плагіату є **списування**.

У ч. 4 статті 42 Закону України «Про освіту», списування визначається як «виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання». Списування є найпоширенішим різновидом порушень академічної доброчесності в сучасному студентському середовищі.

У Листі Міністерства освіти і науки «Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти» № 1/9-650 наведено такі основні різновиди списування:

- здавання або репрезентацію різними особами робіт з однаковим змістом як результату власної навчальної діяльності;
- написання чужих варіантів завдань на контрольних заходах;
- використання системи прихованих сигналів (звукових, жестових та ін.) під час виконання групових контрольних заходів з однаковими варіантами;
- несамостійне виконання завдань у випадках, коли не дозволяється отримання допомоги, або не зазначення інформації про отриману допомогу, консультації, співпрацю тощо;
- отримання іншої несанкціонованої допомоги при виконанні тих завдань, які передбачають самостійне виконання.

Дистанційне навчання і порушення академічної доброчесності

У ситуації переходу на дистанційну форму навчання посилено увагу питанням дотримання вимог академічної доброчесності в процесі онлайн навчання. Студенти сприймають онлайн навчання як таке, де значно легше вдаватися до недоброчесних практик.

При реалізації практик академічної нечесності під час дистанційного навчання основними визнаються такі чинники: 1) обмеження можливості взаємодії викладача й студента в комунікативній ситуації «face-to-face»; 2) розмаїття технічних можливостей для нечесної поведінки, які виникають у ситуації онлайн навчання; 3) недостатність механізмів моніторингу діяльності студента під час усього навчального процесу; 4) відсутність контролю викладача за студентом під час виконання завдань; 5) необмежений доступ студентів до інтернет-ресурсів; 6) легкий доступ студентів до заборонених зовнішніх джерел підтримки під час виконання практичних завдань; 7) різні форми тиску, що здійснюється на студентів задля досягнень ними високих результатів.

Серед різновидів порушень академічної доброчесності при дистанційному навчанні лідирують: змова, обман, плагіат, маніпулювання технічними засобами й фальшива ідентифікація.

Змова

Допомога один одному є поширеною практикою не тільки при онлайн навчанні, а й при аудиторних заняттях. Найчастіше недоброчесні дії цього характеру плануються заздалегідь. Основними різновидами є організоване шахраювання з метою допомогти один одному та обмін інформацією. Такий різновид порушення можливий, коли студенти вже знайомі між собою. Іноді в групі розробляються цілі алгоритми передачі завдань і відповідей один одному.

Обман

Обман, на відміну від змови, є індивідуальною діяльністю. Він може виявлятися у використанні шпаргалок, отриманих у нечесний спосіб відповідей на завдання (наприклад, від студентів попередніх років навчання), у використанні послуг асистента, який підказує з місця поза полем зору камери тощо.

Плагіат

Більшість завдань, які даються при дистанційному навчанні, є текстуально-орієнтованими. Тому не дивно, що під час їх виконання у студента може виникнути спокуса скопіювати всю відповідь з мережі інтернет, або принаймні, скопіювати відповідь із кількох джерел методом копіпасти (комбінація текстових фрагментів), без вказівки на авторство джерел. Також можливе використання готових відповідей на аналогічне завдання минулорічних попередників.

Маніпулювання технічними засобами

Як правило, цей різновид порушень стосується намагань виправдати свою неготовність технічними проблемами (відсутність зв'язку, поганий зв'язок), симулювання таких проблем (вимкнення техніки, яка нібито несправна), скарг на те, що роботу не вдалося відправити у формі для відповідей через технічні причини тощо.

Фальшива ідентифікація

Цей різновид академічної нечесності частіше реалізується під час підсумкових контролів. Студент, не готовий до заходів контролю, намагається залучити до контрольного заходу іншу людину замість себе. При цьому він проходить відеоідентифікацію на початку заходу (іноді – залишається в кадрі протягом усього заходу), а роботу за нього виконує хтось інший. У випадку, якщо викладач не знає особисто в обличчя кожного студента, така маніпуляція використовується частіше.

Проте часто характер порушень академічної доброчесності під час дистанційної форми занять не сильно відрізняється від порушень під час занять аудиторних. Багато в чому здобувачі освіти потребують попередніх роз'яснень для розуміння меж доброчесної й нечесної поведінки й індивідуального підходу при подоланні психологічних і технічних проблем, які насправді можуть поставати перед усіма суб'єктами дистанційної форми освітнього процесу.

Пам'ятайте, що плагіат не сприяє розвитку креативного мислення і творчих здібностей, він спотворює реальну картину знань, умінь і навичок, ускладнює процес оцінювання результатів викладачем. Він є порушенням основних принципів академічної сумлінності, зацікавленості, активності, самостійності студентів. Випускники університету, навчання яких базувалося на недоброчесності, продовжуватимуть застосовувати нечесні практики у своїй подальшій професійній діяльності, оскільки нечесність у навчанні формує нереалістичний негативний образ ділової людини у подальшому житті. Випускники, які припускалися нечесності у своїй навчальній діяльності й сприймали її як норму, у професійній діяльності частіше стикаються з проблемою нездатності активно й цілеспрямовано працювати для досягнення мети. Вони більше схильні до фрустрації у випадках виконання складних завдань, які потребують повної професійної віддачі. Такі фахівці у виборі оптимального професійного середовища тяжіють до колективів із низькими моральними стандартами. Також нечесність студентів у навчанні створює проблеми для професорсько-викладацького складу закладів вищої освіти,

сприяючи формуванню навчального середовища, в якому не цінується знання й не ставиться за мету набуття належних професійних компетентностей.

Список використаних джерел:

1. Гребенюк Т. В. Академічна доброчесність : навч. посіб. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2021. – 108 с.
2. Академічне письмо : навч. посіб. / уклад. Ревуцька С. К., Зінченко В. М. – Кривий Ріг, 2019. – 130 с.
3. Довідник з академічної доброчесності / уклад.: В. Г. Гур'янова, Л. Т. Онисимова, Н. В. Поберій ; за заг. ред. Т. О. Маринич. – Суми: Сумський державний університет, 2018. – 24 с.